

Maanmittauslaitos

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO
MAANMITTAUSLAITOKSEN VUODEN 2015 TILINPÄÄTÖKSEEN****Yleistä**

Ministeriön kannanotto Maanmittauslaitoksen (MML) toiminnasta perustuu MML:n vuoden 2015 tilinpäätösasiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2015 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella MML:n vuoden 2015 tilinpäätökseen seuraavaa.

Maanmittauslaitoksen vuoden 2015 toiminnasta voidaan todeta, että laitos onnistui saavuttamaan kokonaisuutena hyvin tulostavoitteensa. Maanmittauslaitoksessa toteutettiin organisaatiouudistukset kahtena vuotena peräkkäin. Vuoden 2015 alusta tuli voimaan organisaatiouudistus, jossa Geodeettinen laitos ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietopalvelukeskuksen tietotekniikan kehittämistehtävät liitettiin Maanmittauslaitokseen. Tähän liittyen tavoitteena olivat muun muassa paikkatiedon tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tunnistettavuuden säilyttäminen, tuloksellisuuden ja kustannusläpinäkyvyyden säilyttäminen uudessa organisaatiossa ja toiminnan turvaaminen siirtymävaiheessa. Tämä uudistus vaati paljon voimavaroja ja onnistui hyvin. Myös tästä näkökulmasta laitoksen tulos oli vuoden 2015 osalta hyvä.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta**a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki**

Maanmittauslaitoksen toiminnan vaikuttavuus perustuu laitoksen ylläpitämien valtakunnallisten aineistojen ja rekisterien kattavuuteen, ajantasaisuuteen, riittävään laatuun, tekniseen yhteiskäyttöisyyteen ja hyvään tietopalveluun ja tietoturvaan. Nämä luovat edellytykset kansalliselle paikantamiselle, toimiville kiinteistömarkkinoille, luotettavalle vakuusjärjestelmälle sekä tietovarastojen ja -palvelujen laajalle käytölle yhteiskunnassa. Lisäksi tutkimuksella ja paikkatietoinfrastruktuurin tukitehtävillä ylläpidetään paikantamisen perusjärjestelmiä ja edistetään paikkatietojen innovatiivista tuottamista ja hyödyntämistä niin julkisessa hallinnossa kuin yritystoiminnassa. Tutkimustoiminnan tuloksista ja vaikuttavuudesta on raportoitu pääosin toiminnallisen tehokkuuden yhteydessä. Palvelukeskustoiminnan puitteissa tuetaan hallinnonalan muiden virastojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteuttamista palvelusopimuksissa sovitulla tavalla.

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Maanmittauslaitos on suoriutunut tavoitteista sopimuksen mukaisesti. Laitoksen tulee kiinnittää huomiota siihen, että myös jatkossa rekisterien ja aineistojen laatu ja tietoturva ylläpidetään ja digitaaliset aineistot saadaan yhteiskunnassa mahdollisimman laajaan käyttöön. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että rekisterien ja paikantamisen taustalla olevista perusjärjestelmistä pidetään jatkuvasti hyvää huolta. Palvelukeskustoiminnan tulee olla asiakkaiden tarpeita vastaavaa ja kustannustehokasta.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Maanmittauslaitoksen toiminnan kulut (139,4 milj.) nousivat 17,4 miljoonaa edellisestä vuodesta organisaatiouudistuksen vuoksi. Toiminnan kokonaistuotot olivat 90,6 miljoonaa ja ne nousivat 23,6 %, mikä johtui pitkälti myös organisaatiouudistuksesta. Matalasuhdanne näkyy edelleen Maanmittauslaitoksen palvelujen kysynnän laskuna. Laitoksen kokonaistuottavuus kehittyi edelleen erittäin myönteisesti (6 %).

Tuotannon tavoitteena oli kustannusvastaavuus. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 101 % ja muiden suoritteiden kustannusvastaavuus 105%.

Yhteisrahoitteisen toiminnan (tutkimustoiminta) kustannusvastaavuus jäi 40 %:iin, vaikka ulkopuolista rahoitusta saatiin ennakoitua enemmän. Syynä tähän on arvioitua suuremmat yhteis- ja erilliskustannukset. Maanmittauslaitoksessa toimii Suomen Akatemian huippuyksikkö (laserkeilaus) ja laitos koordinoi yhtä strategisen tutkimuksen hanketta.

Yhteistoiminnan (hallinnonalan tietotekniikkapalvelut) kustannusvastaavuus oli 89 %, mikä oli tavoitetta parempi. Palvelukeskus toimi vuoden 2015 pitkälti as-is -periaatteella ja palvelukeskuksen osalta on jo aloitettu kehittämään palvelukeskuksen palvelujen tuotteistusta, rahoitusmallia ja kustannuseurantaa. Osa yhteistoiminnoista on suunnitelmallisesti rahoitettu MML:n budjetista, mikä osaltaan vaikuttaa kustannusvastaavuuteen.

Valtori-siirrot toteutettiin poikkeaman piirissä olevaa virastojen yhteistä ICT -ympäristöä lukuun ottamatta. Valtiokonsernin palveluja ei voitu hyödyntää täysimääräisesti, koska niiden toimintavarmuus ja kustannustehokkuus eivät vielä vastaa laitoksen toiminnan vaatimuksia.

Kiinteistökaupan verkkopalvelun käyttö on edelleen matalalla tasolla sekä kiinteistökauppojen että kiinnityshakemusten osalta. MML on käynnistänyt palvelun jatkokehittämisen yhdessä avainsidosryhmien kanssa.

Laitoksen talousarviorahoitusta siirrettiin vuodelle 2016 35,2 milj euroa, mikä oli arvioitua enemmän. Siirtynyt määräraha on kuitenkin sidottua ja varattu käytettäväksi vuosien 2016 -2019 tulossopimuksen mukaisesti TTS - kaudella.

Ministeriön kannanotto

Tarkasteltaessa Maanmittauslaitoksen toimintaa kokonaisuutena, ministeriö toteaa, että Maanmittauslaitos täytti tehokkuuden ja tuottavuuden vaatimukset. Maa- ja metsätalousministeriö pitää erityisen hyvänä, että Maanmittauslaitoksen kokonaistuottavuus ja taloudellisuus kehittyivät edelleen suotuisasti. Laitos on toteuttanut tuottavuusohjelmaa suunnitelman mukaisesti ja sopeuttanut toimintaansa annettuihin kehyksiin. Palvelukeskustoiminnan kehittämistä sekä strategisella että operatiivisella tasolla tulee jatkaa.

Vuodelle 2016 siirtyi noin 35 milj. euroa sidottua määrärahaa, mikä tarkoittaa sitä, että laitoksen rahoitustilanne on tällä hetkellä hyvä. Siirtyvän määrärahan suuruuden arvioinnissa ei täysin onnistuttu.

Tutkimustoiminta on ollut tuloksellista, tieteellisesti korkeatasoista ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa. Tutkimuksen tuottamalle korkeatasoiselle osaamiselle on ollut kysyntää yrityksissä ja laajemmin yhteiskunnassa. Ministeriö kannustaa Maanmittauslaitosta kehittämään edelleen tutkijoiden vuorovaikutusta tutkimustulosten nykyisten ja potentiaalisten hyödyntäjien välillä.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Kiinteistötoimitusten kysyntä laski edellisestä vuodesta pitkälti yleisen taloudellisen tilanteen johdosta. Toimitusten tilauskannan pieneneminen jatkui ja siten myös toimitukset saatiin entistä nopeammin käyntiin. Toimitustuotannon tavoitteet saavutettiin varsin hyvin. Lohkomisen kestoajan tavoite (5,5 kk) alitettiin, kun päästiin 5,4 kk kestoajaan. Palvelutaso on myös varsin yhtenäistä koko maan alueella.

Kirjaamisasioita ratkaistiin noin 219 000 kpl, mikä on hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kysyntä oli lähellä edellisen vuoden tasoa. Vuonna 2013 tapahtuneen uuden kirjaamisjärjestelmän käyttöönoton aiheuttama lainhuutohakemusten käsittelyn kasauma pystyttiin lopullisesti purkamaan vuoden 2015 aikana ja näin ollen lainhuutojen käsittelyaikojen tavoite täyttyi toteuman ollessa 33 päivää (tavoite 34 päivää).

Maastotietotuotannon tuotantotavoitteet saavutettiin hyvin. Kiinteistötietojärjestelmän tietojen peruspantamista toteutettiin laaditun suunnitelman mukaisesti.

Tietoaineistoihin kohdistuva kysyntä kasvoi edelleen. Myös avoimen maastotietoaineiston rajapintapalvelua käytettiin edellistä vuotta enemmän.

ICT -palvelutuotannon osalta palvelusuunnitelman toteuma oli 99,2 % tavoitellusta. Asiakasvirastoille tuotettiin it -asiantuntijapalveluita palvelusopimuksiin perustuen yhteensä 16 500 henkilötyöpäivää. Sopimuksessa asetetuista volyymitavoitteista jäätiin 0,8 %.

Paikkatietokeskus ylitti tutkimustoiminnassaan tavoitteena olleiden julkaisujen määrän. Lisäksi asian-
tuntijatehtävien tavoitemäärä ylitettiin selvästi.

Toiminnan ei-toivottujen vaikutusten (kantelut, valitukset maa- ja metsätalouden osastoille, tehty purkuesitykset jne.) määrä on edelleen erittäin alhainen otettaessa huomioon tehtävien luonne ja asianosaisten lukumäärä, joka on moninkertainen toimitusten lukumäärään nähden.

Maanmittauslaitoksen asiakastyytyväisyys parani edellisestä vuodesta. Tätä voidaan pitää hyvänä tuloksena, kun ottaa huomioon, että taustalla on kaksi peräkkäistä organisaatiouudistusta.

Ministeriön kannanotto

Ministeriö katsoo, että Maanmittauslaitos saavutti tuotoksille ja laadunhallinnalle asetetut tavoitteet. Tulosten perusteella voidaan todeta, että laitoksen tuotantoprosessit ja tutkimustoiminta toimivat hyvin. Rekisteritietojen suuret hakumäärät kertovat siitä, että laitoksen aineistojen käyttö on hyvin merkittävää. Palvelukeskustoiminnan jatkokehittäminen vaikuttaa tulevaisuudessa myös tämän toiminnan tuotannon sisältöön ja painopisteisiin. Tavoitteissa on määrällisten tavoitteiden lisäksi huomioitava palveluiden kustannustehokkuus, asiakkaiden tarpeet ja palveluiden laatu. Palvelukeskustoiminnassa tulee keskittyä yhä selkeämmin varsinaisiin ICT-tehtäviin ja niiden edellyttämään osaamiseen.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Maanmittauslaitos on saavuttanut hyvin henkisten voimavarojen hallintaan liittyvät tulostavoitteensa. Henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen on Maanmittauslaitoksessa johdonmukaisesti panostettu, mikä on näkynyt muun muas-

sa hyvänä henkilöstötutkimuksen arvosanana. Tätä voidaan pitää erittäin hyvänä tuloksena, kun otetaan huomioon, että organisaatiota uudistettiin kahtena vuotena peräkkäin.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Maanmittauslaitoksen vuoden 2015 tilinpäätös on asianmukaisesti laadittu ja kattava sekä sisältää valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaiset tiedot. Tilinpäätöksen perusteella on mahdollista seurata ja arvioida laitoksen toimintaa ja sen kehitystä. Tilinpäätösraportin teksti ja siihen sisältyvä Netra -asteikolla tehty toteutumien arviointi ovat selkeitä ja helposti analysoitavia. Niiltä osin kun tavoitteesta on poikettu, raportti kertoo hyvin poikkeamisen syyt ja perustelut poikkeamiselle.

Maanmittauslaitoksen toiminnan luonne huomioon otettuna tavoitetasot tulee edelleen asettaa realistisina ja jopa haasteellisen vaativina. Prosesseja tulee kehittää jatkuvasti varautuen edelleen myös kysynnän muutoksiin. Tuottavuuden jatkuva parantaminen on tärkeää. Tutkimustoiminnan erittäin vahvaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta tulisi tuoda tuloksellisuudessa selkeämmin esille.

Hinnoitteluperiaatteiden lisäksi huomiota on kiinnitettävä myös kustannusrakenteisiin. Yhteiskustannusten määrän kehittymistä on syytä seurata. Tulo- ja menoraituksen ennustettavuutta tulee parantaa, jotta seuraavalle vuodelle siirtyvän määrärahan määrä on ennustettavampi ja seuraa paremmin sen käyttösuunnitelmaa.

3. Ministeriön esitys viraston / laitoksen toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö katsoo, että laitoksen tulee jatkuvasti kehittää toimintaprosesseja ja käytössä olevia järjestelmiä sekä henkilöstön osaamista siten, että se mahdollistaa laitoksen toiminnan tuloksellisuuden säilyttämisen ja kehittämisen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Siirtyminen sekä tuotantotoiminnoissa että tukitoiminnoissa yhden valtakunnallisen toimialueen malliin vuoden 2014 alusta on parantanut laitoksen edellytyksiä toimia tuloksellisesti ja tuottavasti. Vuoden 2015 alusta lukien Geodeettinen laitos ja suurin osa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietopalvelukeskusta (ICT -kehittämistehtävät) liitettiin osaksi Maanmittauslaitosta. Tämä mahdollistaa toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden kehittämistä niin Maanmittauslaitoksessa kuin koko hallinnonalalla. MML:n tulee kiinnittää edelleen huomiota siihen, että organisaatiouudistus tuottaa aitoja synergiahyötyjä paikkatietotutkimuksen ja maastotietotuotannon toiminta-alueilla sekä ICT -palveluissa.

ICT-palveluissa tulee kiinnittää huomiota pidemmän aikavälin suunnitteluun ja voimavaratarpeiden parempaan ennakkointiin yhteistyössä asiakasvirastojen kanssa sekä toiminnan toteutukseen yhteisten suunnitelmien ja sopimusten mukaisesti. Osana palveluita Maanmittauslaitoksen tulee omalta osaltaan vahvistaa tietojärjestelmäasiantuntijoiden yhteistyötä yli virastorajojen esimerkiksi kokonaisarkkitehtuuri- ja tietoturvatyössä, osallistua aktiivisesti hallinnonalan tietohallinnon yhteistyöhön sekä sitoutua hallinnonalaan ja julkista hallintoa koskeviin linjauksiin ja aikatauluihin. Yhteisten tietojärjestelmätoimintojen ja sähköiseen käsittelyyn liittyvien järjestelmien kehittämisessä tulee ottaa huomioon toimijoiden tarpeet ja em. yhteistyön tulokset sekä jatkaa yhteistyömallin kehittämistä. Olemassa olevien rekisterien ja tietojärjestelmien tietoja on hyödynnettävä kehitystyössä mahdollisimman tehokkaasti mahdolliset rajoitukset ja riskit huomioon ottaen.

Lisäksi odotetaan erityisesti, että paikkatietotutkimuksen ja paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisen kautta voidaan saada aikaan lisää vaikuttavuutta niin julkishallinnossa, yrityssectorilla kuin kansalaisienkin arjessa. Uusien innovaatioiden syntymisen tukeminen on tärkeää tulevaisuudessa myös paikkatietosektorilla. MML:lla on lisäksi rooli olla oman toimialan osalta tukemassa käynnissä olevaa digitaalisiaatiokehitystä sekä osallistua kansallisen perusrekisterikokonaisuuden kehittämiseen.

Jatkossa tulee edelleen kiinnittää huomiota kiinteistökaupan verkkopalvelun käyttöönoton edistämiseen. Palvelun hidaskäyttöönotto ulkopuolisten asiakkaiden keskuudessa on yleisesti tiedostettu ja Maanmittauslaitos on ryhtynyt tehostettuihin toimiin asian johdosta. Ministeriö pitää tärkeänä, että Maanmittauslaitos jatkaa tehostettuja toimenpiteitä palvelun käytön lisäämiseksi yhdessä sidosryhmien kanssa ja ottaa huomioon ulkopuolisen selvityksen havainnot.

Maanmittauslaitoksen tulee kehittää edelleen toimitustuotantoa, kirjaamisasioita ja tietopalvelua sekä niihin liittyvää ennakointia sekä kustannuslaskentaa siten, että menojen sekä tulojen muutokset voidaan paremmin ennakoida tuotannossa, taloussuunnittelussa ja maksuja määrättäessä.

Tutkimustoiminnan suuntaamisessa ja tieteellisen osaamisen kehittämisessä on huomioitava yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulma. Tutkimuksen tulee olla kansainvälisesti korkeatasoista, mutta myös tuottaa ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin, luoda edellytyksiä elinkeinojen kehittymiselle sekä tarjota tietopohjaa päätöksenteon ja politiikan valmistelulle.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston / laitoksen tuloksellisuuden parantamiseksi

Yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa ministeriö ylläpitää ja kehittää edelleen maanmittauksen toimialan lainsäädäntöä ja huolehtii siitä, että Maanmittauslaitoksella on toimintaansa varten riittävät voimavarat. Talous- ja tulosohjauksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että MML:n tutkimuksen budjettirahoitukseen perustuvat voimavarat turvataan myös tulevaisuudessa. Tulosohjauksen prosessia, sisältöä ja tavoiteasetantaa kehitetään jatkuvasti siten, että se tukee Maanmittauslaitoksen kestäväää vaikuttavuus- ja tuloksellisuuskehitystä. Lisäksi strategista ohjausta kehitetään jatkossa osana ohjauskokonaisuuksia. Ministeriö kehittää myös tietohallinnon johtamis- ja hallintomallia MMM:n toimialojen ja sidosryhmien tarpeet huomioiden.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Osastopäällikkö

Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
HSO/Talousyksikkö